

Motion till riksdagen 2017/18:1164

av **Roland Utbult (KD)**

Strandskyddsreglerna

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett tydliggörande av strandskyddsbestämmelserna så att bebyggelse 100 meter från strandlinjen kan tillämpas vid vissa vattendrag med lågt exploateringsstryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

De nya reglerna om strandskydd skulle underlätta strandnära landsbygdsutveckling framförallt i områden med lågt exploateringsstryck. Ambitionen var att ge möjligheter till utökat strandskydd från 100 meter till 300 meter i de fall särskilda skäl föreligger. Förändringarna har dock fått orimliga konsekvenser för många som lever av sin mark. I praktiken har det blivit så att 300 meter tillämpas om det inte finns särskilda skäl som talar för att tillämpa 100-metersgränsen.

Kravet att nya hus endast uppförs i anslutning till befintlig bebyggelse gynnar tvärt om exploaterade områden, vilket inte var lagstiftarens syfte. Att bygga och utveckla fastigheten om än inte i direkt anslutning till annan bebyggelse borde betraktas som landsbygdsutveckling och innebära tillämpning av dispenser till sjönära byggande för att uppföra ett en- eller tvåbostadshus i lågt exploaterade områden.

Det är framförallt i storstäderna som omfattande sjönära bebyggelse kan vara ett problem, medan det i glesbygden finns gott om plats för nybyggnation med många sjöar och vattendrag. Andelen bebyggd mark utmed stränder ligger på 60–70 procent i Stockholmsområdet. Siffran i små kommuner ligger på 2–20 procent.

Laxå kommun i Örebro län har enligt vissa bedömningar mest sjöstrand per invånare av alla Sveriges inlandskommuner. Kommunen har som inriktning att satsa på bebyggelse i natursköna områden som ofta är i närheten av en sjö eller ett vattendrag för att få fler invånare. Denna typ av satsningar i en kommun som enligt SKL är Sveriges fattigaste kommun och behöver finna möjligheter för utökad bosättning hotas av en alltför restriktiv tillämpning av reglerna.

De nya bestämmelserna är restriktiva och dispens kan bara komma ifråga om något av lagens sex specifika skäl kan påvisas.

Att platsen man vill bygga på saknar värden för friluftslivet eller att markägaren har särskilda behov är exempel på faktorer som inte längre kan vägas in i en dispensprövning. Samtidigt har undantaget för areella näringar luckrats upp genom att endast gälla sådant som för sin funktion måste göras inom strandskyddsområdet.

Om man räknar med de minsta bäckarna har Sverige omkring 527 000 kilometer vattendrag och ungefär en tredjedel av landets yta ligger inom 100 meter från ett sådant drag. Därtill kommer sjö- och kuststränderna. Få torde tycka att det är rimligt att bebyggelse ska vara förbjuden inom samtliga dessa områden.

Men efter lagändringen sätter även de minsta vattnen effektivt käppar i hjulet eftersom dispensprövningen inte längre kan ta hänsyn till att de har ett begränsat värde för friluftslivet. Glesbygdens småbäckar har därmed getts samma strikta skydd som våra attraktivaste stränder.

Länsstyrelser runtom i landet arbetar med att se över var strandskyddet ska vara utvidgat upp till 300 meter. Ihop med de nya, hypotetiska dispensmöjligheterna innebär sådana utvidgningar ett ökat intrång i äganderätten. För markägare som lever av sin mark kan det vara ett stort intrång då det ofta krävs andra verksamheter, utöver jord- och skogsbruk, för att kunna leva av sin fastighet. För dessa markägare är äganderätten helt enkelt en inkomstförsäkring.

Vid beslut om utvidgning av strandskyddet är det därför viktigt att inskränkningen i den enskildes rätt aldrig går längre än vad som är direkt nödvändigt för att syftet med skyddet ska tillgodoses. För att kunna göra denna avvägning måste länsstyrelsen ha kännedom både om bevarandevärden och om den enskildas förutsättningar. Det är därför som lagen kräver att berörda markägare ska föreläggas att yttra sig innan ett beslut om utökat strandskydd tas.

Ändå fattar länsstyrelserna generella beslut där markägare endast får veta vad som pågår genom en kungörelse i tidningen. Det säger sig självt att det omöjliggör en rättvis intresseavvägning. Rent juridiskt känns det också tveksamt. Om ett ärende kan antas vara av begränsad betydelse för den drabbade kan det vara acceptabelt att myndigheten använder kungörelsedelgivning. För den som lever av sin mark och får omfattande förbud på en stor del av sin fastighet är det knappast möjligt att hävda att en utvidgning till 300 meter har begränsad betydelse.

För att strandskyddet ska uppfattas som legitimt av dem som berörs krävs att länsstyrelsens utvidgningar sker restriktivt och aldrig utan att markägarna får en verklig möjlighet att yttra sig.

Roland Utbult (KD)